

Spis treści

Wprowadzenie	11
WYKAZ SKRÓTÓW stosowanych w Ramowej Instrukcji Eksploatacji Transformatorów	12
1. INFORMACJE OGÓLNE	15
1.1. Przedmiot i zawartość instrukcji	15
1.2. Transformatory nieobjęte instrukcją	15
1.3. Charakter instrukcji	15
1.4. Określenia	15
1.4.1. Podział transformatorów	15
1.4.2. Transformatory nieczynne	16
1.4.2.1. Rezerwa ruchowa	16
1.4.2.2. Rezerwa magazynowa	16
1.4.2.3. Transformatory przewoźne	16
2. TRANSPORT I MONTAŻ TRANSFORMATORÓW	17
2.1. Organizacja transportu	17
2.2. Przygotowanie transformatora do transportu	17
2.3. Transport kolejowy transformatora	19
2.4. Transport drogowy transformatora	19
2.5. Kontrola transformatora po transporcie i jego rozładunek	20
2.6. Montaż transformatora	20
3. EKSPLOATACJA TRANSFORMATORÓW	22
3.1. Włączanie i wyłączanie transformatora	22
3.1.1. Pierwsze włączenie transformatora – nowego, po remoncie lub z rezerwy magazynowej	22
3.1.1.1. Transformatory grupy I	22
3.1.1.1.1. Czynności przed pierwszym włączeniem transformatora	22
3.1.1.1.2. Uruchomienie i sprawdzenie pracy urządzeń chłodzących	23
3.1.1.1.3. Włączenie pod napięcie i ruch próbny	25
3.1.1.2. Transformatory grupy II	26
3.1.1.2.1. Czynności przed pierwszym włączeniem transformatora	26
3.1.1.2.2. Włączenie pod napięcie i ruch próbny	27
3.1.1.3 Transformatory grupy III i IV	28
3.1.2. Włączanie i wyłączanie transformatora w eksploatacji	28
3.2. Obsługa transformatorów w eksploatacji	29

3.2.1. Częstość wykonywania obsługi	29
3.2.2. Zakres oględzin transformatorów	30
3.2.3. Obsługa i prace konserwacyjno-remontowe transformatorów	31
3.2.3.1. Warunki wykonywania prac	31
3.2.3.2. Prace bez wyłączenia transformatora z ruchu	31
3.2.3.3. Prace z wyłączeniem transformatora z ruchu	32
3.2.3.3.1. Przegląd podobciążeniowego przełącznika zaczepów	32
3.2.3.3.2. Przegląd odwilżaczy	32
3.2.3.3.3. Czyszczenie oraz kontrola izolatorów przepustowych	33
3.2.3.3.4. Przegląd pomp olejowych	33
3.2.3.3.5. Kontrola i konserwacja silników wentylatorów	33
3.2.3.3.6. Konserwacja i sprawdzenie urządzeń zabezpieczających i sygnalizacyjnych	33
3.2.3.3.7. Uzupełnianie poziomu oleju	33
3.2.3.3.8. Konserwacja styków, połączeń śrubowych i uzupełnianie pokrycia antykorozyjnego	34
3.2.3.3.9. Kontrola uszczelnień olejowych	34
3.2.3.3.10. Czyszczenie transformatora grupy IV	34
3.2.3.3.11. Mycie transformatora	34
3.2.4. Eksploatacja podobciążeniowego przełącznika zaczepów	35
3.2.4.1. Dopuszczalny wzrost napięcia zasilania	35
3.2.4.2. Przełączanie podobciążeniowym przełącznikiem zaczepów	35
3.2.4.3. Wadliwe działanie podobciążeniowego przełącznika zaczepów	36
3.2.4.4. Sprawdzenie poprawności działania podobciążeniowego przełącznika zaczepów	36
3.2.4.4.1. Po przeglądzie wewnętrznym i po montażu transformatora na stanowisku pracy	36
3.2.4.4.2. Po awarii transformatora lub badanie przełącznika wadliwie działającego	38
3.2.4.4.3. Po wykonanym remoncie, przed montażem	38
4. OBCIĄŻANIE TRANSFORMATORÓW	39
4.1. Wprowadzenie	39
4.2. Zasady ogólne	39
4.3. Instrukcje obciążalności opracowane przez producenta	43

4.4. Korzystanie z norm	44
4.5. Wykorzystanie systemów monitoringu	48
4.6. Wytyczne dla prób nagrzewania w warunkach przeciążeń	49
4.6.1. Przebieg próby	49
4.6.2. Ocena wyników próby	50
5. GOSPODARKA I EKSPLOATACJA OLEJU TRANSFORMATOROWEGO	51
5.1. Podstawowe informacje dotyczące oleju elektroizolacyjnego	51
5.2. Magazynowanie oleju transformatorowego	53
5.3. Pobieranie próbek oleju	53
5.4. Uzdatnianie oleju nowego i eksploatowanego przeznaczonego do napełnienia, wymiany oraz uzupełnienia poziomu w transformatorze	54
5.5. Postępowanie z olejami korozyjnymi	56
5.6. Badania oleju w transformatorze nowym oddawanym do eksploatacji (po montażu) oraz w transformatorze eksploatowanym	57
5.7. Wymagania dotyczące bezpieczeństwa ekologicznego	58
5.8. Alternatywne ciecze dielektryczne do napełniania transformatorów	59
6. BADANIA TECHNICZNE TRANSFORMATORÓW	67
6.1. Rodzaje badań technicznych	67
6.1.1. Badania odbiorcze nowych transformatorów w zakładach wytwórczych	67
6.1.2. Badania pomontażowe transformatorów	68
6.1.3. Badania techniczne transformatorów w eksploatacji	70
6.1.4. Badania poawaryjne transformatorów	82
6.1.5. Badania odbiorcze transformatorów po remoncie lub naprawie	83
6.2. Metody badań technicznych transformatorów i kryteria oceny	84
6.2.1. Oględziny zewnętrzne	84
6.2.2. Sprawdzenie zabezpieczeń Buchholza gazowo-przepływowych i przepływowych	84
6.2.3. Sprawdzenie braku przerw między uzwojeniami	84
6.2.4. Sprawdzenie przekładni i grupy połączeń	84
6.2.5. Pomiar rezystancji uzwojeń	85
6.2.6. Badanie wskaźników izolacji (rezystancji i współczynnika strat dielektrycznych $tg\delta$)	85
6.2.6.1. Informacje ogólne	85
6.2.6.2. Pomiar rezystancji izolacji	87

6.2.6.3. Pomiar współczynnika strat dielektrycznych $\text{tg}\delta$ i pojemności C uzwojeń	87
6.2.6.4. Dopuszczalne wartości rezystancji i współczynnika strat dielektrycznych $\text{tg}\delta$ uzwojeń transformatorów w eksploatacji oraz ocena wyników badań	87
6.2.7. Metody polaryzacyjne badania wskaźników izolacji	88
6.2.7.1. Badanie stanu izolacji metodą spektroskopii dielektrycznej (FDS)	88
6.2.7.2. Badanie prądów polaryzacji i depolaryzacji (PDC)	89
6.2.7.3. Pomiar napięcia powrotnego (RVM)	89
6.2.7.4. Kryteria oceny zawilgocenia izolacji papierowej	89
6.2.8. Pomiar prądów magnesujących	90
6.2.9. Badanie rdzenia	90
6.2.10. Badanie stanu mechanicznych uzwojeń metodą SFRA	91
6.2.11. Pomiar wyładowań niezupełnych (wnz)	92
6.2.12. Analiza wibroakustyczna drgań kadzi	93
6.2.13. Sprawdzenie działania oraz stanu podobciążeniowego przełącznika zaczepek	93
6.2.14. Badania izolatorów przepustowych	94
6.2.15. Badania właściwości oleju	94
6.2.16. Analiza chromatograficzna gazów rozpuszczonych w oleju (DGA)	94
7. POSTĘPOWANIE W CZASIE ZAKŁÓCEŃ W PRACY, USZKODZEŃ I POŻARU	95
7.1. Postępowanie w przypadkach zakłóceń niepowodujących samoczynnego wyłączenia transformatora	95
7.1.1. Sygnalizacja działania I stopnia przełącznika Buchholza gazowo-przepływowego	95
7.1.2. Sygnalizacja wzrostu prądu transformatora po stronie GN	96
7.1.3. Sygnalizacja wzrostu temperatury oleju	96
7.1.4. Sygnalizacja niskiego poziomu oleju w konserwatorze transformatora	96
7.1.5. Sygnalizacja zadziałania zaworu odcinającego (SERGI)	97
7.1.6. Sygnalizacja braku przepływu oleju lub pracy wentylatorów	97
7.1.7. Sygnalizacja zaniku napięcia w układzie napędu przełącznika zaczepek	98
7.2. Postępowanie w przypadkach samoczynnego wyłączenia transformatora	98
7.2.1. Działanie II stopnia przełącznika gazowo-przepływowego Buchholza transformatora	99

7.2.2. Działanie przełącznika przepływowego Buchholza podobciążeniowego przełącznika zaczeów	100
7.2.3. Działanie zabezpieczenia różnicowego	101
7.2.4. Działanie zabezpieczenia od nadmiernego wzrostu temperatury oleju	101
7.3. Postępowanie w przypadku pożaru	102
7.4. Postępowanie w przypadku wyłączenia transformatorów grupy III i IV zabezpieczonych bezpiecznikami	102
7.5. Postępowanie w przypadku zadziałania zabezpieczenia zintegrowanego	103
8. KIEROWANIE TRANSFORMATORÓW DO REWIZJI, REMONTU I MODERNIZACJI ORAZ WYMIANY NA NOWĄ JEDNOSTKĘ	104
8.1. Kwalifikowanie transformatorów do rewizji, remontu, modernizacji lub złomowania	104
8.1.1. Likwidacja transformatorów	105
8.1.2. Remont transformatorów	105
8.1.3. Modernizacja transformatorów	106
8.2. Wydłużanie czasu życia transformatorów	107
Załącznik nr 1	108
BADANIA I POMIARY TRANSFORMATOROWYCH IZOLATORÓW PRZEPUSTOWYCH	108
Załącznik nr 2	116
EKSPLOATACJA MIS OLEJOWYCH POD TRANSFORMATORAMI	116
Załącznik nr 3	119
PRACA RÓWNOLEGLA TRANSFORMATORÓW	119
Załącznik nr 4	122
DOBÓR BEZPIECZNIKÓW ZABEZPIECZAJĄCYCH TRANSFORMATORY GRUPY III ZAINSTALOWANE W STACJACH SŁUPOWYCH I WNĘTRZOWYCH	122
Załącznik nr 5	126
DOBÓR I EKSPLOATACJA OGRANICZNIKÓW PRZEPIĘĆ	126
Załącznik nr 6	133
POMIARY I PRZEGLĄDY PODOBCIĄŻENIOWYCH PRZEŁĄCZNIKÓW ZACZEPÓW	133
Załącznik nr 7	148
BADANIA SPECJALNE OLEJU ORAZ IZOLACJI PAPIEROWEJ	148

Załącznik nr 8	152
WYBRANE UKŁADY POMIAROWE TRANSFORMATORÓW	152
Załącznik 9	166
SYSTEMY MONITORINGU STANU TECHNICZNEGO TRANSFORMATORA PRACUJĄCE W CZASIE RZECZYWISTYM (<i>ON-LINE</i>)	166
Załącznik nr 10	176
OCENA STANU TECHNICZNEGO TRANSFORMATORÓW METODĄ ANALIZY GAZÓW ROZPUSZCZONYCH W OLEJU	176
Załącznik nr 11	181
POSTĘPOWANIE Z TRANSFORMATORAMI NIECZYNNYMI	181
Załącznik nr 12	185
UZDATNIANIE IZOLACJI TRANSFORMATORÓW I REWIZJE WEWNĘTRZNE W MIEJSCU ZAINSTALOWANIA	185
Załącznik nr 13	193
EKSPLOATACJA URZĄDZEŃ KOMPENSACJI ZIEMNOZWARCIOWEJ	193
Załącznik nr 14	197
WYMAGANIA EKSPLOATACYJNE DOTYCZĄCE PRZEKAŹNIKÓW BUCHHOLZA GAZOWO-PRZEPLYWOWYCH I PRZEPLYWOWYCH	197
Załącznik nr 15	200
POBIERANIE GAZÓW Z PRZEKAŹNIKA BUCHHOLZA GAZOWO-PRZEPLYWOWEGO	200
Załącznik nr 16	204
OCHRONA PRZECIWPOŻAROWA TRANSFORMATORÓW	204
Załącznik nr 17	211
TRANSFORMATORY SUCHE	211
Załącznik 18	217
WYTYCZNE ZAMAWIANIA TRANSFORMATORÓW	217
Załącznik nr 19	232
TRANSFORMATORY PRZEKSZTAŁTNIKOWE	232
Załącznik nr 20	237
DOKUMENTY I NORMY ZWIĄZANE Z INSTRUKCJĄ	237